

Ван Цізі
(Україна)

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КЕРІВНИКА СУЧАСНОГО АНСАМБЛЕВОГО КОЛЕКТИВУ

Вивчаючи стан готовності студентів до керування ансамблевими колективами, можна помітити, що часткові зміни, внесені до навчального процесу, не розв'язують проблеми формування педагогічних і методичних умінь. Щоб вирішити важливе завдання, необхідно створити умови, які б забезпечували і регулювали цілеспрямоване формування професійних умінь та навичок керування інструментальним ансамблем, тому що педагогічний процес, як зазначає Ю. Бабанський [2], перебуває в закономірній залежності від умов, у яких він відбувається.

У дослідженні ми опираємося на педагогічні умови як сукупність об'єктивних можливостей змісту навчання, методів, організованих і матеріалізованих можливостей його існування, що забезпечує успішне вирішення поставлених завдань [5, с. 110–111], які визначаються цілеспрямованістю, доцільністю відбору, конструюванням і застосуванням змісту, прийомів, а також організованих форм навчання для ефективного досягнення мети. На думку В. І. Андрєєва [1], педагогічні умови – це обставини процесу навчання, який є результатом цілеспрямованого відбору, конструювання і застосування елементів змісту, методів, а також організованих форм навчання для досягнення визначених дидактичних цілей.

Педагогічні умови мають відображати істотні характеристики функціонування навчально-виховного процесу та результат сформованості в студентів професійних навичок. У нашому дослідженні педагогічні умови виступають середовищем, спрямованим на професійну підготовку керівника сучасного ансамблевого колективу.

Нижче подаємо їх логічну послідовність і детальну характеристику.

1. Мотивація до самопізнання та самовдосконалення, постійне прагнення до професійного самоствердження. Причинно-наслідковим зв'язком та стимулюючим чинником мотиваційних дій у цьому разі може бути образне уявлення про високий рівень знань та професійної культури керівника ансамблю. Це дає нам змогу розглядати професійну мотивацію як основу зв'язку педагогічної діяльності й особистості керівника;

2. Діалогізація навчально-виховного процесу. Слід підкреслити, що саме у мистецьких закладах мають місце індивідуальні форми занять, що створюють можливості для міжособистісного художньо-естетичного спілкування, досягнення високого рівня розвитку творчої особистості майбутнього керівника сучасного інструментального ансамблю, впровадження особистісно орієнтованих технологій музично-естетичного виховання. З приводу цього Л. Коваль [3] зазначає, що основними нормативами і принципами діалого-спілкування є довіра і щирість у визначенні почуттів і станів, психологічна

налаштованість на актуальний стан педагога і студента у спілкуванні. Реалізація принципу діалогової взаємодії є надзвичайно ефективною у розв'язанні проблем стосовно узгодження загальних цінностей та статусу професії керівника ансамблевого колективу в суспільстві.

Одним із чинників музично-естетичного спілкування студента і викладача є сприйняття художнього твору не як предмета вивчення, а як суб'єкта сприйняття та взаємодії. У цьому разі твір мистецтва переходить з предмета вивчення у предмет спілкування, який відіграє роль розвивального чинника у формуванні особистості майбутнього керівника, диригента ансамблю. Тому в процесі професійної підготовки відбувається спілкування не лише у взаємозв'язку «викладач-студент», а в системі «викладач – твір мистецтва – студент», коли можна виявити особистісні та професійні якості;

3. Спрямування студентів до активної самопізнавальної діяльності на основі індивідуалізації музично-теоретичної та психолого-педагогічної підготовки. Освіта (у нашому випадку окрема її ланка – професійна підготовка керівника ансамблю) має надавати знання, формувати уміння і навички діяльності, озброюючи при цьому методологією постійного самопізнання та самовдосконалення, набуття життєвого досвіду, спираючись на демократичні загальноприйняті цінності.

4. Спільна творча діяльність викладача і студента, побудована на демократичних особистісно орієнтованих підходах, що зумовлює якісний сутнісний взаємовплив обох та перехід на інший рівень підготовки, внаслідок чого виникає бажання і необхідність самопізнавальної діяльності, яка переходить у професійне самовизначення.

За визначенням С. Кульневича [4], індивідуалізація навчально-виховного процесу передбачає створення умов для максимально вільної реалізації природних здібностей та можливостей індивіда. Стрижневою рисою зазначеного процесу є підтримка людини в її автономному духовному будівництві, в творчому самовтіленні, в розвитку здатності до життєвого самовизначення. Індивідуалізація – це система засобів, що сприяє усвідомленню молодою людиною своєї відмінності від інших; своєї слабкості та своєї сили для духовного прозріння, для самостійного вибору власного смислу життя.

5. Послідовне стимулювання творчої самореалізації студентів на основі вільного самовираження в диригентській та музично-виконавській діяльності. Активізація творчої діяльності студентів надає можливість викладачеві разом із майбутніми керівниками ансамблів, вчителями музики обирати найбільш перспективні шляхи досягнення поставлених цілей, а тим, хто навчається вести досить вільну творчу самостверджувальну діяльність. Остання чітко проявляється під час практичних занять та проходження різних видів практики, коли студенти мають можливість ознайомитися з власними методами та вибудовувати взаємостосунки з учасниками ансамблю.

Отже, професійна підготовка майбутнього диригента сучасного ансамблевого колективу має здійснюватися завдяки тим умовам, які виявляють

в ньому хист до духовного та психофізіологічної розкриття оркестрантів у процесі їх професійного самопізнання та удосконалення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андреев В. И. Эвристическое программирование учебно-исследовательской деятельности / В. И. Андреев. Москва, : Высшая школа, 1981. 240 с.
2. Бабанский Ю. К. Оптимизация учебно-воспитательного процесса / Ю. К. Бабанский. Москва, 1982. 320 с.
3. Коваль Л. Г. Взаимодействие учителя и учащихся в процессе формирования эстетических отношений средствами музыкального искусства: автореф. дис. ...д-ра пед. наук: 13.00.01 / Киев. гос. пед. ун-т им. М. П. Драгоманова. Киев, 1991. 48 с.
4. Кульневич С. В. Педагогика личности. От концепции до технологии. Москва, 2003. 568 с.
5. Рыбалко Е. Ф. Возрастная дифференциальная психология: учеб. пособие. Ленинград: изд-во Ленинградск. ун-та, 1990. 256 с.
6. Роджерс К. Р. Взгляд на психотерапию. Становление человека. Москва: Издат. группа «Прогресс», «Универс», 1994. 480 с.

Резюме. Розглянуто педагогічні умови професійної підготовки керівника сучасного інструментального ансамблю; морфологічну модель його спеціальних здібностей та творчо-організаційних умінь; запропоновано педагогічну стратегію їх реалізації.

Ключові слова: сучасний інструментальний ансамбль, керівник ансамблю, педагогічні умови його формування.

Summary. The pedagogical conditions of the professional training of the head of the modern instrumental ensemble has been considered; the morphological model of his special abilities and creative-organizational skills have been determined; a pedagogical strategy for their implementation is proposed.

Key words: modern instrumental ensemble, leader of the ensemble, pedagogical conditions of its formation.